Glas zaveznikov

Leto II - Št. 206 — Informacijski dnevnik A. I. S. — Cena 3 lire

TRST, ponedeljek 18. februarja 1946

UREDNIŠTVO: Via S. Pellico 12 - Telefon št. 93854 in 94443

OGLASI: Cena za milimeter višine (širina ena kolona): trgovski L. 10,50, mrtvaški L. 27 (osmrtnice L. 54, objave L. 13.50, finančni in pravni oglasi L. 18. V vsebini lista (tekstni oglasi) L. 18. Davek ni vštet. Plačljivo vnaprej. Oglase sprejema izključno: S. P. I., Società per la Pubblicità in Italia, Trst, via Silvio Pellico št. 4, tel. 94044. Cena posamezne številke L. 2 (zaostale L. 4). Rokopisov ne vračamo.

"Nova grožnja za mir„

BELGIJA ZA KRALJA

London, 18. februarja

Včeraj so bile prve povojne volitve v belgijsko narodno skupščino. Po zadnjih podatkih je prišlo na volišče dva in pol milijona volivcev. Volitve so odločile usodo belgijskega kralja Leopolda, ki živi v izgnanstvu v Švici. Krščansko-socialna stranka podpira z vsemi silami kraljevo vrnitev, medtem ko ostale stranke nasprotujejo tej njeni želji.

V poslanski zbornici je 202 prazna sedeža, v senatu pa 84, medtem ko bo ostalih 83 senatnih sedežev izpraznjenih prihodnji teden.

Bruseljska radijska postaja je javila, da so po podatkih notranjega ministrstva zmagali krščanski socialci z znatno večino. Po dosedanjih podatkih so dobili preko polovice oddanih glasov v dvajsetih izmed dvaintridesetih volilnih okrožij. Vendar imajo tudi v preostalih dvanajstih največ glasov, tako da so prav za prav zmagali v vsej državi in zagotovili belgijskemu kralju vrnitev. Tudi komunisti so zboljšali svoje položaje v primeri z volitvami leta 1939, medtem ko so liberalci in socialisti, ki kljub temu znatno nadkriljujejo komuniste, nazadovali v primeri z letom 1939.

NEREDI V MADRIDU

Madrid, 18. februarja

Ob priliki obletnice volitev, ki so pripeljale na oblast vlado španske ljudske fronte, je prišlo do manifestacij po madridskih ulicah, kjer so razdeljevali letake, na katerih so opominjali španski narod: «Španci, spomnite se triumfa demokratskih strank pri volitvah, ki so bile v Španiji 16. februarja 1936. — Živela španska republika.»

Približno tri tisoč španskih mladeničev pa je priredilo protimanifestacijo, na kateri so po znanem propagandnem načinu klicali v zboru: «Franco, Franco!»

FRANCO PROTI MONARHISTOM

Madrid, 18. februarja

Iz verodostojnih virov poročajo, da so medinsko vojvodinjo Sidonijo obsodili na plačilo pol milijona pezet kazni, ker je poslala pretendentu na španski prestol Don Juanu v Lizbono brzojavko.

Pet znanih monarhistov so odpustili iz državnih uradov na podlagi ukaza ministrstva za narodno vzgojo.

O teh odpustih niso podali nobenega uradnega pojasnila, toda prizadeti so prepričani, da je vzrok podpis izjave o njihovi pomoči Don Juanu, ki so jo poslali pretekli teden.

BYRNES IN BARUCH NA POTI K CHURCHILLU

London, 18. februarja

Ameriški zunanji minister James Byrnes in ameriški finančnik Bernard Baruch sta odpotovala na kratek oddih v Miami na Floridi, ki ga bosta preživela v Churchillovi družbi. Byrnes je izjavil, da je obisk popolnoma osebnega značaja, ker sta Baruch in Churchill stara osebna prijatelja.

Guverner Virginije je objavil, da bo imel Churchill govor 8. marca v glavni skupščini v Virginiji.

Churchill- bosta spremljala general Eisenhower in britanski poslanik lord Halifax.

IZROČITEV VOJNIH ZLOČINCEV

Beograd, 18 februarja

Agencija Tanjug poroča, da so zavezniške oblasti v Nemčiji predale jugoslovanskim oblastem nekaj vojnih zločincev. Med temi so general SS in poveljnik Gestapa v Beogradu in Srbiji August Meissner, bivši opolnomočeni poslanik Neodvisne države Hrvatske v Berlinu, Vladimir Košak, poveljnik 118. divizije nemških alpskih lovcev, ki je delovala v Bosni Joseph Kugler, vodja ustaške policije v Zagrebu Ivan Kirli, bivši član parlamenta in znani ustaš Ilija Sertić, general Nedićeve vojske Ljuba Babić in letalski general Joseph Ekkara.

„Poljaki gredo" ~ pravi Višinski

LONDON, 18. februarja. — *Sovjetski zastopnik Andrej Višinski je v petek izročil glavnemu tajniku ustanove Združenih narodov v imenu jugoslovanske delegacije protest zaradi delovanja poljskih čet, ki se mudijo pod poveljstvom generala Andersa v Italiji. Visinski pravi, da ga je jugoslovanska delegacija prosila, da predloži vprašanje Varnostnemu svetu.*

«Zdi se mi potrebno pripomniti — pravi Višinski — da se je jugoslovanska vlada obrnila na sovjetsko vlado, naj obvesti člane Varnostnega sveta, da vidi v dejstvih, katere omenja spomenica, grožnjo za varnost, mir in red na italijansko-jugoslovanski meji».

Poslanica, katero je predal jugoslovanski zastopnik dr. Aleksej Baebler, namestnik zunanjega ministra, pravi, da imajo dejstva o poljskih četah v Italiji «znatno tehtnost».

Jugoslovanska spomenica pričenja z naslednjo izjavo: «Vojska poljskih emigrantov pod poveljstvom generala Andersa, katere številčna moč znaša več kot 120.000 mož, je zdaj v Italiji in se že več mesecev pomika proti severu in severovzhodu, da bi se čimbolj približala meji jugoslovanske zvezne republike».

Pravice veta se je poslužila prva - Sovjetska zveza

Na sobotnem zasedanju Varnostnega sveta je govoril mehikanski zastopnik, ki je podprl zahtevo po umiku britanskih in francoskih čet iz Sirije in Libanona. Varnostni svet naj prizna upravičenost zahteve, čas umika naj pa določijo sporazumno vse tri prizadete stranke.

Nadaljnji predlog je stavil nizozemski zastopnik dr. van Kleffens, naj se pogajanja nadaljujejo med prizadetimi strankami. Stettinius je predložil, naj se pogajanja nadaljujejo na način, ki bo omogočil umik v najkrajšem času. Egiptovski zastopnik Riaz je zahteval, naj bi se pogajanja med prizadetimi nanašala samo na tehnične podrobnosti umika.

O Stettiniusovem predlogu je francoski zunanji minister Bidault izjavil, da je sprejemljiv za francosko vlado. Sirijski delegat je bil tudi pripravljen sprejeti ta predlog, četudi je bil osebno bolj naklonjen egiptovskemu.

Britanski zunanji minister Bevin je izjavil, da ne more sprejeti ameriškega predloga, ker je še mnogo drugih zadev, katere je treba rešiti pred umikom britanskih čet z Bližnjega Vzhoda.. Temu se je uprl libanonski delegat Hamid Bey Frangie, ki je trdil, da umika zavezniških čet ne smejo vezati na druga nerešena vprašanja.

Sovjetski delegat Visinski je vztrajal na tem, da Varnostni svet odredi takojšen umik britanskih in francoskih čet. Edini predmet pogajanj med strankami naj bo tehnična medba umika. Francoski in kitajski zastopnik sta podprla predlog ameriškega zastopnika Settiniusa.

Ko so začeli govoriti o glasovanju, je Bevin odklonil, da bi imeli Veliko Britanijo kot sporno stranko. Kot taka ne bi imela pravice glasovati. Za Francijo se je Bidault odrekel glasovalne pravice.

Višinski je podčrtal, da pri sporu glavne sporne stranke nimajo pravice glasovati. Predsednik Makin je poudaril, da so že pri zadnjem zasedanju ugotovili, da ne gre za spor.

Pri glasovanju so zavrnili mehiški in egiptovski predlog. Predloge so podprle Poljska, Sovjetska zveza, Egipt in Mehika. Pozneje so zavrnili tudi tri spremembe ameriškega predloga, ki jih je predlagala Sovjetska zveza. Nato so ameriški predlog sprejeli.

Sovjetski zastopnik Višinski je nastopil zelo dramatično in izjavil, da se hoče poslužiti svoje pravice veta, po kateri ne more Svet predloga sprejeti, če zanj ne glasuje vseh pet velesil. Pojasnil je, da je po členu 27 listine takšna odločitev zadeva tako velike važnosti, ki zahteva pristanek vseh stalnih članov. «Jaz sem eden izmed stalnih članov ter izjavljam, da bom glasoval proti, ker ste spremembe, ki sem jih jaz predlagal, zavrnili».

Bidault in Bevin sta pripomnila, da ima Višinski pravico, da se posluži svoje moči pri glasovanju. Predsednik Makin je nato naznanil, da se preide k prihodnji točki, ker je treba zadnje glasovanje imeti za nevljavno, ker ni bilo soglasja med vsemi stalnimi člani Varnostnega sveta.

Zaključek zasedanja Sveta

Varnostni svet je v soboto zvečer zaključil svoje zasedanje. Velika Britanija in Francija sta pristali na umik svojih čet proti predhodnim razgovorom s Sirijo in Libanonom. Varnostni svet pa ni mogel priti do formalnega sklepa, ker se je temu uprla Sovjetska zveza z uporabo pravice «veta» proti predlogu Združenih držav, ki se glasi:

«Varnostni svet jemlje na znanje izjave štirih zainteresiranih držav — Velike Britanije, Francije, Libanona in Sirije — ter ostalih članov. Varnostni svet izraža nadalje svoje zaupanje, da bodo umaknili takoj, ko bo mogoče, iz Sirije in Libanona tuje čete in začeli s pogajanji ter zahteva, da ga zainteresirane države obveščajo o poteku pogajanj».

Pravijo, da po sovjetskem mnenju ta sklep ni bil dovolj odločen. Zastopniki Velike Britanije in Francije so izjavili pred zaključkom zasedanja sveta, ki se bo sesel prihodnjič v New Yorku, ko ga bo sklical predsednik, da sprejmejo mnenje večine in bodo umaknili čete iz Libanona in Sirije.

Begunski odbor

Gospodarski in socialni svet je soglasno odobril predlog Združenih držav, da je treba ustanoviti poseben odbor za begunce. Odborova naloga bo preučitev begunskega vprašanja ter bo podal poročilo Svetu pri njegovem drugem zasedanju meseca junija.

Edvard Stettinius je izročil glavnemu tajniku ustanove ZN Trygve Lieju tri listine o svobodi obveščevanja in tiska, katere naj preuči gospodarski in socialni svet. Prva listina je načrt o listini svobode tiska, katero je izdelal predsednik upravnega odbora «United Pressa», Rugh Baillis. Tri načela, ki jih je predlagala filipinska delegacija ZN že na septembrskem zasedanju, je vključil v predlog. Dalje je predložil pismo Wilbura Forresta, predsednika združenja za svobodo obveščevanja, ki vsebuje predloge za čim svobodnejšo izmenjavo obvestil. Končno še pismo ravnatelja agencije «Associated Press», Kenta Cooperja, ki ugotavlja, da na tem zasedanju ustanove ZN niso prišli do nikake odločitve o vprašanju svetovne svobode tiska.

Prav tako je Stettinius skupno z ostalimi člani odposlanstva Združenih držav govoril po radiu ameriškemu narodu o «živahnih razgovorih na glavni skupščini. Ob tej priliki je rekel, da mu bolj ugajajo «ostre besede kot krogle». «Člani skupščine so izražali svoja stališča jasno in odkrito, kakor se to dela med prijatelji».

Iz New Yorka poročajo, da bodo najvišji newyorški nebotičnik Empire State Building, ki ima sto nadstropij in je visok 418 metrov, uporabili za začasni sedež ustanove Združenih narodov. To bo trajalo pet let, dokler ne bodo zgradili stalnega sedeža.

VOJNI ZLOČINCI V VARŠAVI

Moskva, 18. februarja

Kot poroča agencija Tass je bila pred vojaškim sodiščem v Varšavi razprava proti 23 članom poljske ilegalne organizacije, ki je znana pod imenom «ljudske oborožene sile». Pripadnike omenjene tajne organizacije so obtožili zločinov proti poljski demokratski državi. Obtoženci so priznali, da so pripadali omenjeni organizaciji in da so jih Nemci uporabljali v boju proti poljskim partizanom in za druge teroristične akcije, zlasti na področju Lublina in Kielca.

Obtožnica pravi, da so člani organizacije priznali, da so se borili proti poljski vojski, da so dobili vojaški pouk v posebnih hitlerjevskih šolah in se s padali spustili iz nemških letal na poljsko zemljo.

OPAZOVALCI ZA VOLITVE

Atene, 18. februarja

Javljajo, da bodo 5. marca prišli v Atene predstavniki zavezniških držav kot uradni opazovalci pri grških volitvah, ki so jih razpisali za 31. marec. Naloga mešane angloameriško-francoske komisije bo samo opazovanje, ne bo pa nadzorovala volitev. Dokončna določitev dneva volitev in presoja o prikladnih ukrepih ostane v pristojnosti grške vlade.

ŠPANIJA IN ZAVEZNIKI

Washington, 18. februarja

James Byrnes je izjavil, da po prvi izmenjavi poslanic med vladami Združenih držav, Velike Britanije in Francije, ni bilo nobenih novih predlogov o odnošajih zaveznikov in Franca Španije.

Odlikovanje Churchilla

Britanski kralj Jurij VI izroča kot veliki mojster reda britanskih pomorščakov starodavnega pomorskega pristanišča Londona listino o častnem članstvu tega reda bivšemu ministrskemu predsedniku Winstonu Churchillu v palači Mansion House v Londonu.

ZA GIRALOVO VLADO

Pariz, 18. februarja

Španski komunisti so še vedno molčeči pri pogajanjih, ki jih vodi predsednik španske begunske vlade dr. Jose Giral, da bi jih pridobil za vstop v vlado.

EZRA FOUND DUŠEVNO BOLAN

Washington, 18. februarja

Zvezno okrajno sodišče je ugotovilo, da je Ezra Found, ki je pod obtožbo, da se je udeležil propagande v korist sovražniku, duševno bolan. Zaradi tega ga ne morejo soditi zaradi propagande po radiu med poslednjo vojno. Pravosodni minister je v tej zvezi povabil sedem italijanskih državljanov, ki so preteklega novembra prispeli z letalom v Washington, da bi pričali na razpravi proti obtožencu, naj se vrnejo domov.

MADŽARSKI PRIMAS NA POTI V RIM

Budimpešta, 18. februarja

Sinoči so javili, da so sovjetske oblasti na Madžarskem dale nadškofu in primasu Madžarske Mindszentyju dovoljenje za Rim.

Poveljnik vojaške misije Združenih držav v Budimpešti, general William Key, je izjavil, da bo primas odšel v Rim na krovu nekega ameriškega letala.

Ameriške stavke pred koncem

Sporazum v jeklarski stroki

WASHINGTON, 18. februarja. — V soboto zvečer so uradno javili, da so dosegli sporazum o zaključku stavke v ameriški jeklarski industriji.

Poročilo je v imenu predsednika Trumana objavil ravnatelj urada za preosnovo vojne industrije John W. Snyder. Sporazum predvideva zvišanje mezdnih postavk za 18 in pol centa na delovno uro, kakor je predlagal predsednik Truman.

Sporazum se nanaša neposredno samo na 130 tisoč delavcev, podjetij «U. S. Steel Corporation», vendar pa odpira pot za vrnitev na delo nadaljnjim 750 tisočem delavcev organizacije CIO, ki so pričeli stavkati pred 25 dnevi. Predsednik organizacije CIO, Philip Murray, je izjavil, da so pričeli v nedeljo pogajanja za prekinitev stavke v ostali jeklarski industriji. Stavka pri podjetjih družbe «U. S. Steel Corporation» je končala v nedeljo ob polnoči. Podravnatelj omenjene družbe John Stephens je sporočil, da bodo začeli z delom v ponedeljek zjutraj brez ozira na položaj stavkujočih.

Priznanje romunske vlade

Vladni napad na opozicijo

Washington, 18. februarja

Ameriško zunanje ministrstvo je objavilo besedilo poslanic, ki jih je izmenjalo z romunsko vlado o imenovanju poslanika v Washingtonu.

Istočasno je romunska vlada izrazila željo, da bi ji bilo mogoče čimprej vzpostaviti diplomatske odnošaje z imenovanjem romunskega predstavnika v Washingtonu.

Tudi britanska vlada je objavila uradno izjavo, v kateri navaja odgovor romunske vlade na britansko poslanico, s katero je britanska vlada priznala romunsko vlado upoštevajoč zagovotila ministrskega predsednika Groze.

Romunski odgovor pojasnjuje, da je romunska vlada sprejela «z najglobljim zadovoljstvom» odločitev britanske vlade

Agencija Reuter poroča, da je romunski propagandni minister Petre Constantinescu-Jasi ob priliki izjave o svobodi tiska napadel predstavnike liberalne in kmetske stranke v romunski vladi, češ da se ne ravnata po priporočilih moskovske konference o bodočnosti Romunije.

Propagandni minister obtožuje Emila Hactegana in Mihaela Romniceana, da sta vztrajala pri kritiziranju vlade tudi po njunem imenovanju za ministra brez listnice.

Minister obtožuje tudi glasilo kmetske stranke «Drepatatea», da je dvakrat prekršilo dogovor premirja o cenzuri, ki ščiti koristi zaveznikov.

Constantinescu-Jasi je končno omenil še zahtevo kmetske stranke za dovoljenje ponovnega izhajanja nekaterih listov. Rekel je, da je te liste med vojno zaradi njihovega prijaznega stališča do Nemcev podpirala vlada Antonescua, ki je bil zaveznik osnih sil.

Sovjetsko-madžarski gospodarski sporazumi

Budimpešta, 18. februarja

V zvezi s svoječasno gospodarsko pogodbo je sovjetska vlada zdaj predložila madžarski vladi sklenitev štirih posebnih sporazumov. Prvi sporazum predvideva ureditev plovbe na Donavi, drugi skupno upravo petrolejske industrije, tretji ureditev pridobivanja boksita in izdelavo aluminija, četrti pa urejuje zračne prevoze.

Na podlagi prvega sporazuma naj bi ustanovili madžarsko-sovjetsko družbo za rečno plovbo za izkoriščanje prometa s pristanišči na Donavi in njenih pritokih. Prav tako bi obsegal dogovore o ladjedelnicah na madžarskem ozemlju.

Drugi sporazum predvideva ustanovitev madžarsko-sovjetske petrolejske družbe, ki bi prevzela izkoriščanje madžarskega petroleja. Madžarska vlada naj bi zagotovila novi mešani družbi izključno pravico do izkoriščanja petrolejskih ležišč razen tistih, ki so last družbe «Standard Oil».

Na podlagi tretjega sporazuma naj bi ustanovili skupno družbo za pridobivanje boksita in izdelavo aluminija. Družbi bi dovolili izključno izkoriščanje važnih ležišč boksita za dobo 60 let. Po četrtem sporazumu bi uredili skupno izkoriščanje zračnih prog in uporabe madžarskih letališč. Ti sporazumi bi omogočili ustanovitev madžarskih industrij, na katere bi nihče drug v tujini ne mogel vplivati.

Budimpeštanska radijska postaja poroča, da je madžarska vlada odobrila sporazum, ki sta ga dosegla, v Pragi češkoslovaška vlada in madžarski zunanji minister dr. Gyegengyossy o izmenjavi madžarskih in slovaških manjšin. Na podlagi sporazuma bodo prepeljali na Madžarsko toliko Madžarov iz Češkoslovaške, kolikor Slovakov, ki prebivajo na Madžarskem, bi izrazilo željo, naj jih pošljejo na Češkoslovaško.

KANADSKI STROKOVNJAKI IZDALI SKRIVNOST ATOMSKE SILE

Skromni uradni podatki

OTTAVA, 18. januarja. — **Britanska poročevalska agencija «Reuter» je prejela brzojavko, da je kanadski poslanik pri sovjetski vladi, ki se je mudil v Ottavi, takoj po objavi vesti, da so nekateri kanadski strokovnjaki za atomsko energijo izdali tajne podatke nekim osebam, med katerimi so bili tudi člani nekega tujega zastopstva, odpotoval nemudoma na svoje službeno mesto v Moskvo.**

Kanadska vlada je začela takoj preiskovati govorice, da so v Ottavi izdali raznim osebam, med temi tudi članom tujega zastopstva, tajne in zaupne informacije. Po dosedanjih vesteh gre za podatke o atomski sili.

Poročajo le, da je kanadski ministrski predsednik Mackenzie King izjavil, da bo dobilo kanadsko vrhovno sodišče nalog, da vodi o stvari preiskavo. Potrdil je, da je vlada izvedela iz nedvomno verodostojnih virov, da so izdali brez pooblastila informacije tajnega in zaupnega značaja. Izjava ne navaja, katere narodnosti naj bi bili člani tujega zastopstva.

Preiskovalna komisija je po izjavi kanadskega ministrskega predsednika predlagala aretacijo in zaslišanje nekaterih oseb, ki so zapletene v to zadevo.

Zunanje ministrstvo in drugi vladni organi so dobili pozneje točna navodila, da ne smejo dajati nobenih razlag k izjavi predsednika Mackenzie Kinga o «tajnih informacijah».

Iz nekaterih znakov je mogoče sklepati, da pogajanja med ameriško in kanadsko vlado ne teko po redni diplomatski poti, ampak preko najvišjih oblasti obeh držav. Tajnik tiskovnega urada v predsedništvu, Charles Ross, je izjavil, da ne ve nič o kakšnem tajnem obisku Mackenzie Kinga pri predsedniku Trumanu. Izključil je tudi možnost, da bi bil sestanek v Beli hiši. Ameriško zunanje ministrstvo je izjavilo, da je prejelo obvestilo o objavi Mackenzie Kinga, ni pa hotelo dati kakšnih nadaljnjih podrobnosti.

Tiskovna poročila javljajo, da je v petek zvečer sporočil predsednik vlade Mackenzie King, da so v Ottawi in v drugih kanadskih mestih osumili nekatere uradnike, da so izdali tajne in zaupne informacije neki tuji sili.

Dopisnik lista «New York Times» poroča, da so vse osebe, ki so osumljene, odpeljali v Ottawo, kjer jih boste zaslišala dva sodnika Vrhovnega sodišča, Robert Taschereau in R. L. Kellock, ki sta bila imenovana, da raziščita zadevo.

Dopisnik dodaja, da je Mackenzie King poslal sporočilo o izdaji teh informacij vsem 18 veleposlaništvom in diplomatskim misijam v Ottawi in je v obvestilu sovjetskemu veleposlaništvu pripomnil, da so člani tega veleposlaništva zapleteni v to stvar.

Tako sovjetski veleposlanik George N. Zaroubin, kakor tudi njegov vojaški pribočnik Nikolaj Sabotin, sta trenotno odsotna iz Ottawe. Zaroubin se je vrnil v decembru v Sovjetsko zvezo na zasebni obisk, ki je prvi od dneva njegovega prihoda v Kanado 19. junija 1944.

Dopisnik lista «New York Times» dodaja, da čeprav so vest o izdaji objavili šele v petek, so preiskave vodili tajno že več tednov.

Mednarodna poročevalska služba poroča, da je neki visoki oblastnik dejal, da je Mackenzie King ukazal cenzuro nad vestmi o tej zadevi.

OBVEZNOST POGODB

«Ne smemo dovoliti bivšim napadalcem nobene prilike, da bi spet začeli. Moramo držati nadzorstvo, dokler ne bomo prepričani o njihovi resnični spremembi. Moramo preprečiti kakršno koli kršitev pogodb».

LORD HALIFAX,
britanski poslanik v Washingtonu.

Julij Huxley, tajnik UNESCO

Svetovno znani znanstvenik dr. Julian Huxley, pisatelj številnih bioloških in znanstvenih knjig, bo prvi tajnik pripravljalnega odbora za organizacijo UNESCO (Vzgojna, znanstvena in kulturna organizacija ZN).

Služba je trajna. Novi tajnik Huxley bo nastopil svoje mesto 1. marca. Huxley je obljubil, da bo izvrševal posle tajnika, dokler bo deloval pripravljalni odbor. Stalni sedež organizacije UNESCO bo v Parizu. Prostore za ustanovo bodo pripravili do jeseni.

Ameriški zavod za arhitekturo je javil, da so pozvali 16 slavnih ameriških arhitektov, da bi sodelovali v posvetovalnem odboru za izbiro najboljšega svetovnega arhitekta, ki bi izdelal načrt za palačo ustanove ZN.

Po poročilu agencije «Reuter» se je glavni tajnik ustanove ZN, Trygve Lie, vrnil iz Londona v Oslo, da bi uredil svoje zasebne zadeve, preden bo prevzel svoje mesto na začasnem sedežu ustanove ZN v New Yorku.

Glavni tajnik Trygve Lie je imenoval svoje prve pomočnike: podtajnik za posle Varnostnega sveta bo Arkadij A. Sobolev; za sestanke glavne skupščine Adiran Pelt; za izvršni urad glavnega tajništva A. D. K. Owen in glavni svetnik tajništva Abraham H. Feller.

ZAPISKI

BRAZIL

I.

Pri zadnjih volitvah za predsednika brazilske republike, ki so se jih udeležili Brazilci v doslej največjem številu, je zmagal general Esrico Gaspar Dutra. Kot kandidat socialno demokratske stranke je dobil čez polovico glasov ter nad milijon vec kot njegov glavni tekmec brigadir Gomes, ki je bil kandidat narodne demokratske zveze. Komunistični kandidat Yedo Fiuza, je ostal na tretjem mestu s pol milijona izmed 6,000.000 glasov.

V brazilski zgodovini takih volitev še ni bilo, piše londonski «The Times». General Dutra je prvi predsednik, ki je zasedel to mesto s svobodnimi volitvami prvič po letu 1926. Brazilske stranke so šle to pot na volitve v popolnoma izpremenjenih okoliščinah, ki so nastale zaradi osemletne avtoritativne vlade pod «personalističnim», brezstrankarskim ustrojem, ki ga je zadnja leta zgradil dosedanji predsednik Brazila Vargas. Volitve so bile zanimive zaradi tega, ker v Brazilu doslej strankarsko politično življenje ni bilo dovoljeno in pa zaradi tega, ker je Brazil sel v družbo Združenih narodov ter s tem obljubil, da bo šel po poti demokracije.

Po oceni strokovnjakov je samo ena tretjina izmed 23 milijonov odraslih Brazilcev imela volivno pravico. To pa zaradi volivnega zakona, ki ne daje volivne pravice drzavljanom, ki ne znajo čitati. Volivci so se v večini odločili za socialno demokratsko stranko.

Novi brazilski predsednik ima 60 let ter je znan kot silno delaven človek, ki si ureja življenje z vojaško strumnostjo. Vrhunec svojega vojaškega napredovanja je dosegel leta 1937, ko je postal vojni minister pod predsednikom Vargasom. Tedaj je stopil tudi v politiko.

Kot vojni minister se je silno trudil, da bi moderniziral brazilsko vojsko. Proti koncu vojne je organiziral tudi brazilski ekpedicijski zbor, ki se je bojeval v Italiji. To ga je spravilo v tesne stike z vlado Združenih drzav.

Kakor veliko drugih južnoameriških vojakov, je bil tudi general Dutra pred japonskim napadom na ameriški Pearl Harbor občudovalec nemške vojaške ucinkovitosti in opremljenosti. Toda po japonskem napadu se je takoj in odločno postavil na stran Združenih držav. To stališče je bila osnova vse brazilske vojne politike.

General Dutra se je v volivnih govorih zavzemal za mednarodno sodelovanje, vendar ni hotel prelomiti tistega, kar imenuje «tradicionalna brazilska zunanja politika». Zavzel se je za svobodno trgovino ter za industrializacijo Brazila. Po njegovem mnenju je tuj kapital bistvene važnosti za razvoj Brazila, zato morajo tuji kapitalisti imeti gotovost pravičnega obdavčenja, da jih lepega dne ne bodo razlastili in da bodo imeli možnost izvažati dobiček. Na drugi strani pa ni bil jasen z ozirom na delavsko vprašanje. Za časa Vargasove vlade je država kontrolirala sindikate. Dutra zagovarja Vargasovo upravo in pravi, da je «dolžnost države, da izvede socialne zakonodajo».

(Nadaljevanje prihodnjič)

POŽAR LONDONSKEGA KOLODVORA

London, 18. februarja. — *V soboto je izbruhnil požar na znanem potniškem kolodvoru Viktorija, ki je največji te vrste v britanski prestolnici. Požar je uničil velik del kolodvorske strehe, s katero je pokrit del tirov. Po dosedanjih ugotovitvah ni bilo pri požaru nobenih žrtev.*

Po Reuterjevem poročilu je požar nastal v enem izmed kolodvorskih podzemskih prehodov med posameznimi tiri, od koder se je razširil na streho. Ker je padlo goreče tramovje na nekatere na postaji stoječe vlake, so morali potniki zapustiti vozove. V približno pol uri so požar omejili.

Epidemija tifusa v Evropi

Washington, 18. februarja

Knud Stowman, vodja informativne službe ustanove UNRRA, piše v seznamu epidemičnih bolezni, katerega je objavila pred nedavnim UNRRA, da razsaja v Evropi tifus v epidemični obliki.

Stowman pravi, da so to epidemijo povzročila vojna uničenja in preseljevanje ljudstva. Malo verjetno je, da bi se primeri bolezni zmanjšali, dokler bodo trajale sedanje razmere in se prilike ne bodo normalizirale.

Iz poročila je razvidno, da je epidemija tifusa zahtevala največ žrtev na Nizozemskem, v Franciji, Nemčiji, na Češkoslovaškem, v Belgiji in Avstriji. Tudi na področju Pacifika razsaja tifus.

Prav tako poroča dopisnik britanske radijske družbe BBC, ki je obiskal Meklenburško, ki je v sovjetskem zasedbenem področju, da skušajo tam z uvajanjem prepovedi kretanja preprečiti širjenje tifusa, ki se je pojavil v velikem obsegu zaradi nezdravih razmer. Begunce, ki se selijo iz kraja v kraj, drijo v posebnih karantenskih taboriščih. Prav tako je mnogo drugih bolezni. Dopisnik poudarja, da se je obseg epidemije zdaj že zmanjšal, kar se je treba zahvaliti energičnim ukrepom sovjetskih zdravstvenih oblasti. Veliko je prispevala tudi zima. Rdeča armada in sovjetske oblasti so stavile na razpolago pošiljke cepiva. Vsi potniki, ki potujejo po železnici in vsi Nemci, ki obiskujejo kina, gledališča in druge javne lokale ter kavarne morajo vedno nositi s seboj zavojčke razkuževalnih sredstev.

O slovaški umetnosti

Dr. Vladimir Clementis, državni podtajnik zunanjega ministrstva, je napisal v tedniku «Nove Slovo», članek o slovaški umetosti, iz katerega prinašamo nekoliko odlomkov:

Kakor je znano, se je slovaška likovna umetnost lahko že v davni minulosti pohvalila z nekoliko zvočnimi imeni svetovnega glasune da bi pri tem svet vedel za njihov slovaški izvor. Toda za razvoj slovaške umetnosti je ustvarila pogoje šele narodna osvoboditev, torej Češkoslovaška republika. Toda ti pogoji so bili v nekaterem oziru danajsko darilo. Kajti v razdobju prve republike je Slovaška kot celota prehajala skozi razdobje narodnega preroda in prvih bojev za svojo duhovno uveritev. Od likovnih umetnikov se ni mnogo zahtevalo. Pot najmanjšega odpora in hitrega uspeha, izraženega na drugi strani vsaj z najnujnejšo zagotovitvijo življenjskih pogojev, je bila videti mnogim talentiranim umetnikom kot najugodnejši-čeprav je istočasno peljala v slepo ulico.

K temu je treba še pridati dejstvo, da so vladala na Slovaškem gesla o narodni umetnosti, ki so v našem primeru vodila v folkloristični realizem. Zato nas ni iznenadilo, da smo po prevratu videli imena slovaških umetnikov, ki so šli po poti lahkega uspeha, «med priznanimi» — kako se to danes čudno sliši — umetniki pred kratkim tako neslavno pokopanega režima.

Ali motil bi se vsak, kdor bi vzel to, kar je bilo povedano, da je taka slovaška umetnost sploh. Da to dokažemo, ni niti potrebno, da se vrnemo v daleko prošlost. Dovolj je, če pogledamo na kratko dobo četrt stoletja in zlasti na leta nedavne lažne svobode.

Če izhajamo iz te točke, tu je treba zlasti podčrtati dejstvo, da se ta kritika ne nanaša na slovaško likovno umetnost na splošno, to se pravi na vso povojno slovaško likovno generacijo, ki je v slovaško umetnost stopila zadnja leta pred to vojno in po vojni.

Ta generacija je v težkih letih trpljenja, skozi katero je morala iti, vzdržala umetniško in človeško čast. Picasso je pred nedavnim ob priložnosti, ki je za njega bila izredno svečana, izjavil, da je čas, ki smo ga preživljali, zahteval tudi od umetnika državljansko hrabrost in točno izpolnjevanje državljanskih dolžnosti. To državljansko hrabrost pa mora umetnik izražati v svojem umetniškem delovanju. Toda tradicija našega naroda je zahtevala še več. Zato smo se od dob narodnega preroda srečavali s slovaškimi pesniki in književniki v prvih vrstah političnih borcev, zato smo se z večino slovaških likovnih umetnikov mlajše generacije srečavali v vrstah podtalnih ilegalnih delavcev in tako v letih lažne svobode, kakor pozneje v Banski Bistrici med politično - umetniškimi propagatorji. Grafik Novak je padel na Martinskih višinah in slikarja Varga in Kubinčan sta bila usmrčena v mučilnicah gestapa. To je pač dovolj za karakteristiko profila generacije, ki je povrh vsega še ohranila čisto umetniško ime.

To drugo je v prilikah zasužnjene Slovaške zahtevalo državljansko in umetniško hrabrost in značaj. Kakor je povojna generacija slovaških likovnih umetnikov imela pred seboj že omenjeno pot, ki je vodila v umetniško slepo ulico, ta generacija je imela več teh poti, na katere so jih nasilno gonili. Toda ta generacija se je temu upria in je sama iskala svojo pot.

To so žive priče o stvariteljski sili karakterja mlade slovaške likovne generacije, ki je v teh prilikah ne samo, da ni molčala, temveč je našla svoje oblike umetniškega protesta in boj proti suženjski stvarnosti ter v nobenem primeru ni dovolila, da ji to vzamejo. Ta generacija je na zahtevo režima, da mora umetnik pomagati pri ustvarjanju «smejoče se Slovaške», odgovorila s črnimi barvami in figurami, iz katerih so tudi nepismeni kulturni politiki uvideli jasen protest umetnika. Prav tako je tudi na frazo o «evropstvu» odgovorila z umetniškim ustvarjanjem, kateri se s polno pravico uvrščuje v svetovni progresivni proces.

ŽRTVE POTRESA V CONSTANTINI

Po zadnjih vesteh se je število žrtev potresa, ki je bil v torek zjutraj jugozahodno od Constantine v severnem Alžiru, zvišalo na 276 mrtvih in 70 težko ranjenih.

V četrtek je z letalom odpotoval v Alžir francoski notranji minister André Le Troquer. Njegovo potovanje je bilo v načrtu že pred potresom. Ostal bo v Alžiru pet dni.

Poročilo o škodi je podal včeraj v ustavodajni skupščini predsednik skupščine Vincent Auriol.

Na področje potresa so z vso naglico poslali veliko število avtomobilov z živili, oblekami, zdravniki in osebjem za socialno pomoč.

EKSPLOZIJA NA DANSKEM

Ob eksploziji nemškega streliva v bližini Esbjerga je bilo ubitih 13 nemških vojakov in en danski civilist. Eksplozija je nastala pri pripravah za uničenje streliva. Danski civilisti, ki so zaposleni pri tem delu, so se odločili za stavko v znak protesta, ker niso bili Nemci, ki so jim pomagali, zadosti previdni pri ravnanju z razstrelivom. Druge eksplozije so bile pred kratkim na Jutlandu.

LETALSKA NESREČA

Vodno letalo obrežnega poveljstva Raf «Sunderland», ki je bilo namenjeno v Karachi, je v torek v prvih jutranjih urah strmoglavilo vzdolž Lee - on - Solent ter zgorelo.

ASTRONOMSKO MESTO

«Reuter» poroča, da so sovjetski znanstveniki javili, da bo «Astronomsko mesto» eno izmed 280 stanovanjskih središč, katera so začeli graditi, ali pa jih imajo že v načrtih. V tem mestu bodo velike opazovalnice in drugi zavodi za astronomska opazovanja. Sovjetski znanstveni načrti vključujejo tudi graditev letalskih ladij s posebno posadko in zrakoplove, ki jih bodo uporabljali kot leteče opazovalnice.

Iz Sovjetske zveze prihaja poročilo, da so znanstveniki poizkusili možnost pošiljanja radijskih valov iz zemlje na luno in dobiti odmev. Poskus se je pred kratkim posrečil ameriškim znanstvenikom. Odmev je prišel po dveh in pol sekundah.

HULLOVI SPOMINI

Po poročilu mednarodne obveščevalne službe so uradno javili, da je bivši zunanji minister Cordell Hull podpisal z neko založbo v New Yorku pogodbo za tiskanje spominov. Po gornji vesti bo delo pripravljeno za tisk spomladi 1947.

GOSPODARSTVO

Zmanjšanje obrokov maščob v Angliji je po mnenju ravnatelja britanskega urada za olja in maščobe posledica padca načrtnih dobav indijskih oljaric, predvsem arašidov.

Trgovinska pogajanja so začeli voditi med Italijo in Belgijo. Pogajanja, ki so jih v decembru prekinili v Bruslju, nadaljujejo v Rimu, kamor sta prispela belgijska odposlanca Chaidron in Conte.

Letalski sporazum so dosegle Združene države in Velika Britanija na konferenci na Bermudih. Glavne točke določajo, da bodo polete nadzirale vlade. Vsaka država bo svobodno določila število poletov, ki jih bodo izvršile njihove letalske družbe. Letala imajo pravico vkrcati in izkrcati potnike na kateri koli postaji med poletom.

Irska pomoč Evropi bo tudi letos znašala 3 milijone funtov. Tako je izjavil irski ministrski predsednik De Valera. Irska bo poslala Evropi živila.

Francosko-italijanski trgovinski sporazum so podpisali dne 9 t. m. v palači Chigi v Rimu.

Milanska tovarna pnevmatik Pirelli je začela obratovati, ko je dobila pošiljko ameriškega sintetičnega gumija. Doslej so izdelali po 800 zračnic dnevno, v prihodnjem tednu pa bodo proizvodnjo dvignili na tisoč kosov dnevno. Današnje zaloge surovin zadostujejo za proizvodnjo do meseca marca. Na poti pa so že večje količine gumija, ki bodo zagotovile obratovanje za mesec april in maj. Proizvodnja bo verjetno v tem letu spravila na normalno višino cene kavčukastih izdelkov, predvsem avtomobilskih plaščev in zračnic. Avtomobilskih plaščev izdelajo za zdaj 7.000 do 7.500 komadov na dan. Obnavljajo tudi proizvodnjo električnih kablov, četudi je za zdaj povpraševanje pičlo.

Steklarskih delavcev po zadnjih poročilih ne bodo izgnali iz Češkoslovaške. Tako je izjavil predsednik Beneš delegaciji, ki je pondarjala njihovo važnost za steklarsko industrijo. Preko 80 odstotkov teh delavcev je zaposlenih pri specializiranem delu. Predsednik Beneš je izjavil, da bo pod gotovimi pogoji ostalo na Češkem 200.000 do 300.000 nemških delavcev.

Zvišanje davkov je predpisal s štirimi odredbami Zavezniški nadzorstveni svet za Nemčijo. Davki bodo približno za 50 odstotkov višji kot pod nacističnim režimom.

T R S T

Nastop škotske godbe

V soboto popoldne so pred več tisoč gledalci izvajali na trgu Unità vojaki prvega škotskega londonskega bataljona «The Gordon Highlanders» «Mirozov».

To je slovesnost, ki jo vojaki opravljajo po izvršeni dnevni službi. Igralci na piščali in bobnarji so korakali po trgu gori in doli ter menjavali korak in melodijo od počasnega do hitrega tempa z lahkoto, ki je vzbujala občudovanje.

Londonski škotski polk je teritorialni polk, kar pomeni, da v rednih časih nima polnega števila vojakov. Vse njegovo osebje mora biti rojeno na Škotskem ali imeti rodbinsko zvezo s to pokrajino. Redni vojaški polk, h kateremu pripada, je polk «Gordon Highlanders», ki je eden izmed slavnih skotskih polkov v kratkih krilih.

Uradni list ZVU

Predsedništvo področja sporoča, da sta izšli dve številki uradnega lista Zavezniške vojaške uprave, in sicer št. 11, ki vsebuje samo civilna obvestila in št. 12, ki prinaša uradne odredbe in civilna obvestila. Obe številki sta naprodaj na prefekturi v sobi št. 16.

Povišanje tarife
za občinska kopališča

V soboto popoldne je bila redna seja Pokrajinskega sveta; po odobritvi zapisnika zadnje seje so sklenili odobriti povišanje tarife za javne lepake v tržaški občini. Zadevo, ki se tiče nakazila 150 tisoč lir za nadurno delo uslužbencev tržaške občine so preložili na prihodnjo sejo.

Predsednik področja je nato omenil pritožbe zaradi nekaterih stanovanjskih preiskav, ki jih je dal napraviti «Town Major»; ZVU si bo prizadevala, da bo preskrbela prizadetim družinam druga stanovanja. Po čitanju pisma prebivalcev iz Gradeža, ki prosijo, da bi odprli igralnico in po sporočilu, da je gospodarska komisija ponudila določeno količino riža, ki naj bi ga razdelili med prebivalstvo po 400 gr na osebo in po ceni 69 lir za kg, so sejo zaključili.

Odločnost nun preplašila roparje

Beg iz norišnice - Učinek slike in neprijetne posledice

V soboto ob 22 uri so nune iz sole Marije Device telefonirale na oddelek policije za takojšnje posredovanje, ker so se na glavnih vratih pojavile tri nepoštene osebe z naperjenimi revolverji in zahtevale, da jim odprejo vrata. Zaradi odločnosti nun pa so neznani vsiljivci kmalu izginili in ko je dospel policijski «jeep» v ulico Scorcola, kjer je šolski zavod, ni našel nikogar več.

Nič manj razburljiv ni bil telefonski poziv, ki ga je prejela policija v soboto dopoldne ob 11. uri. Iz umobolnice pri Sv. Ivanu je namreč pobegnil 44-letni Pietro Simonetti. Kljub takojšnjemu zasledovanju policija še ni našla ubežnika, ki nosi sivo obleko, sivo kapo in belo srajco z znakom O.P.

Aretirali so urarja Lorenza Macorja iz ulice Pascoli 18, ki je prodajal ure, katere so mu nosili ljudje v popravilo.

Ernesto Sturm, iz ulice Pane Bianco 507, je hotel ukrasti telefonski kabel, last družbe TELVE. S tem bi povzročil škodo 750.000 lir, vendar pa ga je pri delu presenetila policija in ga aretirala.

Trilndvajsetletni Ernesto Schehder se je vozil v tramvaju št. 1 v nekoliko vinjenem stanju, ko je v steklu okna zagledal podobo, ki bi lahko bila tudi njegova. Obrnjen proti tej podobi je rekel: «Svinja fašistovska» in s pestjo sunil proti njej. Pri tem si je močno porezal roko, da je moral iskati pomoč na sanitetni postaji, nato pa so ga odpeljali na policijo.

Zmanjšanje prakse
za dosego kvalifikacije pravnega zastopnika

Odredba st. 65 določa, da se bodo začeli izpiti za dosego kvalifikacije pravnega zastopnika 16. aprila 1946. Odredba št. 70 znižuje dobo prakse, ki je predpisana, za nekatere kandidate na 3 mesece; ne velja pa ta ukrep za dobo prakse, ki je potrebna za vpis v seznam odvetnikov.

Radijska predavanja
ameriških univerzitetnih profesorjev

Tržaška radijska postaja sporoča, da bo od 18. t. m. dalje oddajala vsak ponedeljek in petek ob 11.45 uri predavanja ameriških univerzitetnih profesorjev o najvažnejših vprašanjih modernega znanstva, umetnosti in tehnike.

PREHRANA

Sir za ribanje za občine v pokrajini. Sepral je določil za vsakega potrošnika v pokrajini (mesto je izključeno) po 50 gr sira za ribanje.

Razdeljevanje dodatnih nakaznic za bolnike za štirimesečje marec-junij 46 se nadaljuje na oddelku za dodatke na trgu Vecchia 1. Od danes dalje lahko dvignejo nakaznice vsi upravičenci, ne glede na abecedni red, med uradnimi umari od 8. do 12.

Razdeljevanje tobaka. Danes bodo začeli razdeljevati tobak za tekoči teden. Tedenski obrok sestoji iz 20 gr «trincata forte» in 10 cigaret Popolari.

Zlom črne borze je bila posledica zamenjave denarja in poročila o novih kreditih, ki so jih razne države dovolile Finski. Trgovci pravijo, da je bil padec cen za nje resnično «katastrofalen».

GORICA

Razdeljevanje obutve po ugodnih cenah

Zbornica za trgovino, industrijo in poljedelstvo naznanja, da občine goriške pokrajine na področju A razdeljujejo nakaznice za dvigi moških čevljev po ugodnih cenah, ki jih je dal na razpolago milanski industrijski odbor za usnje. V mejah razpoložljivosti imajo pravico na nakup novih čevljev delavci in uradniki, upokojenci in v splošnem manj premožne osebe. Prošnje za nakazilo je treba predložiti neposredno na pristojno občino.

Nadaljnje količine čevljev pa je dala zbornica na razpolago določenim skupinam, kakor: nastavljencem večjih industrijski podjetij, Zvezama italijanskih in julijskih partizanov, bivšim vojnim ujetnikom, povratnkom iz Nemcije in družinam deportirancev v Jugoslavijo.

Čevlje bodo prodajali potrošnikom po naslednjih cenah: nizki čevlji z usnjenimi poplati 1635 lir; nizki čevlji z gumijastimi podplati 1400 lir; gorski čevlji z zgornjim usnjem iz telečje kože 3320 lir; z dvojnim črnim zgonjim usnjem 3565 lir; z barvastim zgornjim dvojnim usnjem ali z zgornjim usnjem iz kroma 3620 lir in poljski čevlji za delavce, par 1635 lir.

Čevlje bodo razdeljevale naslednje trgovine: Livellara, Gorica ulica Rastello 5; za občino Salona ob Soči tvrdka Mauri Valentino; za okraj Gradiško ob Soči tvrdka Cimador in za Kobarid tvrdka Kranjec Andrej. Prodaja čevljev se bo končala s koncem meseca.

Še vedno skrivnost
o zločinu pri Fari

Preiskava, ki jo vodi kriminalni oddelek policije o umoru pri Fari in za identifikacijo žrtve, ni dala do zdaj še nobenih pozitivnih uspehov. Obdukcija, ki jo je izvršil primarij bolnišnice v ulici Pavia dr. Luigi Sussi, je odkrila v želodcu žrtve ostanke vojaške hrane, to je mešanice mesa, krompirja in zelenjave. Na roki neznanca so odkrili tudi dva vboda, ki po vsej verjetnosti izvirata od injekcij. Po teh odkritjih je zelo verjetno, da gre pri umoru za zavezniškega vojaka.

Prosta prodaja stekla

Zbornica za trgovino, industrijo in poljedelstvo sporoča, da je dovoljena prosta prodaja surovega stekla.

„Vesela vdova"
v gledališču Verdi

Danes, v ponedeljek, bodo ob 20.30 uri v gledališču Verdi vprizorili Leharjevo opereto «Vesela vdova». Predstava je namenjena tudi goriškemu prebivalstvu, ki si lahko kupi vstopnice že v predprodaji pri blagajni gledališča Verdi.

P U L J

PREHRANA

Predležba za kruh. Danes bodo začeli trgovci sprejemati predležbo za nakup kruha v štirinesečju od marca do junija. Glede novih strogih navodil o prodaji racioniranih predmetov, obveščamo vse potrošnike in prodajalce, da je pekom prepovedano prodajati kruh na odrezke, ki ne nosijo datuma dneva prodaje. Izjeme lahko dovolijo v posameznih primerih samo prehranjevalni urad.

Izredna delitev riža. V torek bodo začeli razdeljevati na osebe po 750 gr riža. Prodajna cena 60 lir za kg.

UKAZ št. 8

Zavezniška vojaška uprava, poveljstvo okrožja Pulj, je izdala ukaz st. 8, ki ureja nadzorstvo nad trgovinami za civilno prebivalstvo v puljskem okrožju, ki je pod upravo zavezniških sil.

VAŽNO OPOZORILO

Vse prizadete, ki morajo plačati dohodninski davek, opozarjamo, da poteče rok za vložitev prijave 28. februarja; isti dan poteče rok za predložitev prošnje za prejem dovoljenja za prodajo alkoholnih pijač, dišav in izvlečkov za likerje.

DELO KOMISIJE ZA CISCENJE

Komisija za čiščenje sporoča, da bodo v tekočem tednu razpravljali o naslednjih prizivih: 19. februarja ob 15. uri glede Cilke Oskarjeve, 21. febr. od 15. uri glede Silvana Vidalija, 22. febr. ob 15. uri glede Ulrica Bressana.

SPORT

NOGOMETNA TEKMA V LIZBONI

Več kot 80 tisoč gledalcev je prisostvovalo nogometni tekmi, ki je bila včeraj popoldne na narodnem stadionu v Lizboni med moštvom angleških kraljevih zračnih sil, ki je sestavljeno iz 9 igralcev med narodnega slovesa in med portugalskim vojaškim moštvom. Srečanje se je zaključilo neodločeno 1:1.

[illegible] v prvem polčasu. Za portugalsko moštvo je v 28 minuti zabil gol srednji napadalec Peyroteo, medtem ko je Leslie Smith, angleški levi krilec izenačil nato v 3 minutah. Pri srečanju se je posebno odlikoval angleški desni krilec Stanley Matthews, ki je igralec svetovnega slovesa.

Glavni urednik:
PRIMOŽ B. BRDNIK
Izdaja A. I. S.

MALI OGLASI

RAZPRODAJA usnjenih ženskih čevljev za konec sezone po zmerno cenah. Čevljarstvo Vasari 10. 14190 M

Dr. GAETA, zobozdravnik
izvršuje vsa zobna dela v protezah z jamstvom - skrbna izdelava - zmerne cene.
Torre Bianca 43, vogal Carducci (ordinira od 10.-12. in 15.-16.)

IZ SLOVENIJE

Komisija za ugotavljanje zločinov okupatorja in njegovih pomagačev je objavila strogo tajno okrožnico generala Maria Roatte o operacijah v Sloveniji. Ta dokument so našli ob razsulu italijanske armade leta 1943 v armadnem vojaškem arhivu v Ljubljani. To okrožnico so poleg generala Robottija dobili v roke samo še štirje drugi generali. Okrožnica daje navodila za ohranitev splošnega reda in miru. Okupacijska vojska se sme posluževati za dosego tega smotra vseh razpoložljivih sredstev kot n. pr. internacij, aretacij, zapiranj, uvedbe stroge osebne in prometne kontrole, požigov, streljanja talcev itd.

Dopisnik «Ljudske pravice» Martin Greif piše, da se volitve obratnih zaupnikov bližajo k zaključku. Glavno breme za izvedbo volitev je bilo na sindikalnih organizacijah. Veliko so pomagali tudi aktivisti OF, ker novi zaupniki ne bodo samo zastopniki delavstva pri upravah podjetij, ampak bodo pri ljudski oblasti zastopali mnenje in interese delavstva. Vendar je bilo marsikje n. pr. v mariborskem in novomeškem okrožju opaziti, da so bili sindikati premalo delavni, medtem ko aktivisti sploh niso pokazali nikake delavnosti. Tudi so se marsikje vrinili na sicer enotne kandidatne liste različni protiljudski elementi, kulturbundovci in belogardisti, ki bodo skušali ovirati polet ljudskih množic in uspešno obnovo.

Pri sv. Križu pri Litiji so tudi delili zemljo graščine Podturen. Med 56 agrarnih upravičencev so razdelili 53 ha obdelovalne zemlje. Med drugimi sta dobila zemljo tudi bivša partizana — sedaj invalida Janez Bizjak in Franc Kožmelj.

V Dobrni je okrajna agrarna komisija razdelila 100 ha veleposestniške in nekmečke zemlje. Razlastili so veleposestvo Weidenbusch in Novi grad. Zemljo so dobili člani JA, vdove padlih partizanov ter mnogo bajtarjev in malih kmetov.

Na Gorenjskem je 34 malih posestnikov dobilo 20 ha obdelovalne zemlje. V Zmincu je dobilo 8 dninarjev in najemnikov, ki so bili doslej brez zemlje, okrog 30 ha zemlje. V Zireh je dobilo 11 agrarnih interesentov 15 ha zemlje.

Novomeško okrožno ljudsko sodišče je izreklo nad skupino novomeških špekulantov in črnoborzijancev stroge in pravične kazni, pisejo ljubljanski listi. Prijatelja Ivana in njegovo ženo Marijo, trgovca v Novem mestu so obtožili, da sta skrila 200 m blaga in nekaj volne ter perila. Prijatelj Marijo so obsodili na 2 leti zapora in na 5 let odvzema obrtne pravice ter na zaplembo prikritega blaga. Njen mož Ivan je dobil mesec dni prisilnega dela. Trgovka Kopač Marija, ki je prikrila 854 m blaga je dobila 5 let zapora, 5 let izgube drž. pravic ter so ji zaplenili vse premoženje in odvzeli trgovsko obrt. Trgovca in posestnika Goleša Janka so obtožili, da je prikril 152 m blaga, 30 kg mila in 420 kg bele moke ter da je s prikrito moko, ki se mu je pokvarila, krmili prašiče, so obsodili na smrt z ustrelitvijo, zaplembo vsega premoženja in trajno izgubo drž. pravic. Ista kazen je zadela klobučarja Šmalca Ivana iz Novega mesta, ki so ga obsodili, da je špekuliral z valutami, prikril večjo količino blaga in klobukov, da je kupil 4 prašiče in jih po črnoborzijanskih cenah tudi prodal ter da je bil v tesnih stikih z okupatorji.

«Slov. poročevalec» piše, da so Nemci in kulturbundovci zapustili vasi v Apaški kotlini. Vasi so bile že nekaj tednov popolnoma zapuščene. Le tu in tam je ostal kak viničar, ki je nekdaj tlačanil Nemcem in ki bo zdaj dobil svojo zemljo. V zadnjih dneh pa so pričeli od vseh strani Slovenije prihajati novi prebivalci - kolonisti. Prišli so iz Bele krajine, iz Stične, iz Cerknice in z Gorenjskega. Posebne komisije so jim razdelile zemljo in nakazale hiše, kar bo vse postalo njihova last. Kolonisti, ki se jih pogostoma loteva hudo domotožje, pridno urejujejo in čistijo svoje domove in se pripravljajo na pomladansko setev in delo na rodovitni apaški zemlji.

Okrožno sodišče v Ljubljani je zaradi ovajanja pristašev OF, zaradi sodelovanja z okupatorjem in zaradi izdajanja vojaških tajnosti razpravljalo proti naslednjim obtožencem: Lampret Jože iz Fužin, Zajc Avgust z Viča, Kuster Stanislav iz Oševka, Presek Franc, Perko Vinko, Grčelj Karel, Ogris France, Jane Anton, Trdina Štefan, vsi iz okolice Kranja, Slapnik Anton iz Grahovega, Demšar Janez iz Selc, Kocevar Frančiška iz Martinjaka, Grajžar Josipina, Križnar Janez, Vahen Damjan, Smerdu Franc, Praprotnik Franc, Reboli Vinko, Gosar Peter, Pavlin France; vsi iz Ljubljane; Dovžan Josip in Frančiška iz Tržiča.

Po zanimivem članku «Poleta» povzemamo glavne misli o telesni vzgoji. V stari Jugoslaviji je bila telesna vzgoja po šolah zapostavljena. Zdaj ne bo več tako. Profesorji za telovadbo bodo morali končati popoln univerzitetni študij, ki bo trajal 8 semestrov. Poleg telovadbe bodo morali napraviti izpite še iz kakega drugega predmeta, ki ga predavajo na filozofski fakulteti. V poštev po prišel zlasti prirodopis, kemija, higijena in podobno. To bodo uvedli zaradi tega, ker ostareli profesorji za praktični telovadni pouk niso sposobni ter bodo takrat lahko poučevali druge predmete.

Najvažnejše poljedelsko vprašanje v Sloveniji je vprašanje semenskega krompirja. Poleg tega, kar bodo kmetje na svojih posestvih porabili semenskega krompirja, ga morajo zbrati za seme vsaj še 750 vagonov, dasi bi ga samo Krško polje potrebovalo okoli 900 vagonov. Prav zdaj hodijo po deželi odkupne komisije, ki bodo skušale s prisilnimi odkupi zbrati zadostno količino krompirja. Kmete pozivajo, naj pravilno razumejo svoje dolžnosti in naj ne prikrivajo odvišnih količin krompirja.

Žene iz Vrhpolja pri Moravčah pišejo, da so za ranjene partizane pripravile 100 okrašenih paketov ki so vsebovali jajca, meso, cigarete, suho sadje, mast, denar in pecivo. S temi paketi so odšle v Ljubljano, kjer so v vojni bolnišnici razveselile ranjene vojake.

Avtobusi za izvoz

Prvi britanski avtobus, ki so ga od leta 1939 izdelali za izvoz, so poslali na Ceylon. Vozilo je izdelala tovarna Park Royal Coachworks Ltd., ki je med vojno izdelovala bombniška krila. Opremila ga je tudi z imenom in številko. Vsak ceylonski avtobus ima namreč ime. Gornje vozilo so imenovali po starem ceylonskem kralju. Imenuje se «Parakrama Bahu VI».

E. WALLACE 12.

POTEPUH

Pustolovska zgodba

«Zunaj sem slišal velik hrup, toda ničesar nisem razumel iz pripovedovanja teh... preprostih ljudi. Govorili so o potepuhu. Upam, da mi boste oprostili mojo vsiljivost.»

«No, no, že dobro. Kaj hočete, obiskal nas je neki pijani razcapanec. Kaj hočemo, tako je.»

Stari Elmer je bil tako prisiljen povedati celo zgodbo, ne da bi se bil prej pripravil; toda, kaj je hotel, prej ali slej bi jo moral pripovedovati ter se pojaviti celo pred okrajnim zborom...

Kar streslo ga je pri takšni misli...

Prisotnost starega Wasserja in stanje njegovega dediča, mladega Wasserja, so določevali način in obliko pogovora. Stari Elmer si ni mogel domisliti, da bi bilo najboljše, če bi nagnal vsiljivca iz hiše, čeg da se vmešava v stvari, ki ga nič ne brigajo, saj je v njem videl predstavnika sveta, ki bo jutri z milijoni očmi bral v listih zgodbo o neki studentinji iz Littlebourga, ki se je poročila z nekim potepuhom. Razen tega je bil tudi predhodnik številnih dopisnikov in fotografov, ki bodo se prišli.

«Moja nečakinja... to se pravi, njena mati je bila samo moja sestrična... imenuje se Otilija Jones... ja imela zelo čudne ideje o vsem...»

«Zelo nenavadno!» je zamrmral neznanec.

Njegova pripomba je bila mogoče samo izraz spostijivosti ali pa mogoče norčavosti, toda staremu Elmerju je prišla po godu, da je takoj navezal na njo svojo misel.

«Prav imate, zelo nenavadna. Dekle bi se moralo poročiti, vse je bilo že dogovorjeno, duhovni oče Stevens je bil že tu, vse je bilo pripravljeno», je rekel in z roko pokazal na pripravljeno mizo za pojedino. Neznanec je zamišljeno gledal rože in ostalo. «Potem pa se je pojavil neki razcapanec, prav na tem mestu, kjer zdaj vi stojite...»

«Sam pa je bil pijan», ga je prekinil stari Wasser. «Ta razbojnik je vse pripravil. Kdo ve, če mu ni dal kaj posebnega, da se še zdaj ni zavedel.»

Stari Elmer je prikimal.

«Prav tako je moralo biti. Saj je Otilija rjovela kot obsedena: «Poročila ga bom, poročila! Nisem ji mogel spregovoriti niti besedice. Stal sem tam, ne, saj ne vem, kje — ter je pokazal kar dve mesti v sobi z roko — ter sem bil tako zaprepaščen, da nisem utegnil niti ust odpreti».

«Bil si kot omamljen», je mrmral stari Wasser, da bi mu pomagal.

Elmer je premislil njegovo pripombo, toda nasveta ni sprejel.

«Bil sem kot omrtvicen», je rekel. Mislil sem, da se mi sanja».

Neznani obiskovalec ga je gledal s široko odprtimi očmi, tako da se je celo pozabil zasmejati.

«Sta se porocila», je vprašal živahno. «Toda kdo se je poročil?» «Otilija», je odgovoril Elmer, začuden zaradi njegove nevednosti.

«Naredila je to norost... vzela je pastan iz Samovega zepa, potem je še vprašala raztrganca, kako se imenuje in on ji je rekel, da... kako je rekel, Wasser?»

Tudi stari Wasser se ni mogel spomniti imena. Pac pa je razjarjen zamahnil proti neznancu in hotel s tem pokazati, kako malo ga zanima, kako je potepuhu bila ime.

«Ne razumem tocno. To dekle, ta Otilija je hotela poročiti potepuha?»

«Pijan je bil», je odvrnil Wasser, kot da bi hotel na ta način pojasniti Otilijino dejanje.

«Hotela ga je porociti in ga je poročila», je rekel svecano Elmer.

Neznanec je odprl od zacudenja na široko usta.

«Poročena!... prav res poročena?» Elmer in Wasser sta sklonila glavo; Sam je nehote storil isto.

«Bog pomagaj!»

Andrej Elmer je čutil, kako se mu stiska srce. Če je takšna izjava mogla imeti takšen nenavaden vpliv na tujca, prav verjetno vajenega na nenavadne stvari, kaj se bo šele zgodilo, ko se bo novica razširila jutri na vse štiri vetrove?

«Treba, da veste, da je Otilija nekoliko čudno dekle... Je na pol nora, da povem po pravici. Bila bi zmožna skočiti v prepad. Saj je rekla sama: «Samo dotaknite se me, pa bom skocila! Prav te besede, gospod».

«Skočil? Kaj, v prepad je skočila?»

Neznančev glas je kazal izraz prikritega upanja.

«Ne, gospod. Govoril sem samo o dogodku iz prejšnje jeseni».

«Poročila je tega potepuha, kaj prav za res porocila?» «Moj Bog», je dodal neznanec, ko sta oba starca povesila glavi. «Kje pa je zdaj?» je vprašal, ne da bi jima dal čas za premislek.

«Otilija...», je začel pocasi Elmer.

«Pustite, kaj me briga Otilija...» ga je prekinil neznanec z osornim glasom. Kaj mislite, da ne vem, da tici tukaj. Kam je šel potepuh?»

Stari Wasser je z vzvišeno kretnio pokazal proti vratom.

«Odšla sta skozi ta vrata, oba».

Neznanec je obrnil glavo proti vratom.

«Oba», je rekel raztreseno. Nato pa je z nenavadno živahnostjo vprašal: «Kako dolgo je od tega? V katero smer sta odšla?»

Stari Elmer je počasi potegnil iz žepa svojo veliko uro.

«Približno pred pol ure; odsla sta tukaj skozi vrata».

Vrata so bila njihovo izhodišče, temna noc smer njihove poti.

Neznanec je odšel; pri vratih so se pogovarjali živahno štirje možje.

«Pohajkovalec je bil oborozen. Ni vedel, kaj dela. Sam in Edvard sta ga nasla v gozdu in Peter mu je podstavil nogo, da je padel; potem so skocili nanj in ga prisilili, da je pil».

Neznanec je šel mimo njih in vse štirje so obmolknili ter se vprašujoče spogledovali, kdo da bi naj bil.

«Bo neki Anglež. Ima lep avtomobil. Pepi Prideaux v garazi pravi, da velja gotovo vsaj deset tisoč dolarjev».

Avto je stal nekoliko visje na cesti. Gustav Loamer je skočil k volanu in odpeljal z vso brzino proti Littlebourgu. Vozil je z največjo opreznostjo skozi mesto, da bi ga na ustavili mestni stražniki. Toda komaj je ostala za njim zadnja mestna hiša, je prizgal luci in se spet pognal z vso brzino po cesti. Pazljivo je motril obe strani ceste in na nekem mestu je videl senco, ki je skocila preko obcestnega pasu. Tedaj je ustavil.

«Byrne!» je vzkliknil.

Neka postava se je izlusčila iz teme, za njo še druga.

«Ali sta ga videla?»

«Ne; Pepito in jaz sva hodila sem ter tja tukaj v okolici. Mogoče pa smo prišli tod mimo, v kolikor se je odločil na vrnitev. Pepito misli, da je v gozdovih, na drugi strani mesta.» (Nadaljevanje prihodnjič.)